

KVADART

DIZAJN • UMETNOST XX VEKA

Slika jedne televizije odmah sada
Tanjir pun makarona

MOGUĆHNO

Leti patka preko Save, nosi PISMO na vrh glave
Teorija Otvrata jzinga
Publikovanje Publikumove Publike

Advance Musić

Radomir Vuković

Tenis klub Vračar, Beograd * Mustafa Musić sa saradnicima Borbina nagrada za arhitekturu za 1997. godinu

Nedoumica, kojom je Velika Umetnost pri samom kraju ovoga veka, po svim civilizacijskim zasjecima, dovedena do čitavog niza zaprepašćenja i nerazumevanja, kao da je počela da se pragmatizuje i uspostavlja sopstvene novokomponovane standarde. Sada je jasno da je udar Postmoderne sa svim kasnije izvedenim izmimima, bio zapravo intelektualni prodor u poslednje segmente slobode stvaranje kao preduslova za slobodno oblikovanje, rastrečeno svih aktuelnih, tradicionalnih ili tehnoloških replika. Na brisanom prostoru prelaska preko isforsirane granice u sledeći Milenijum, kao da su nestale sve centripetalne sile koje bi ukazivale na mogućno logičko sintetizovanje čitavog niza dostignutih repa opšte kreativne prakse. I tako, kada se

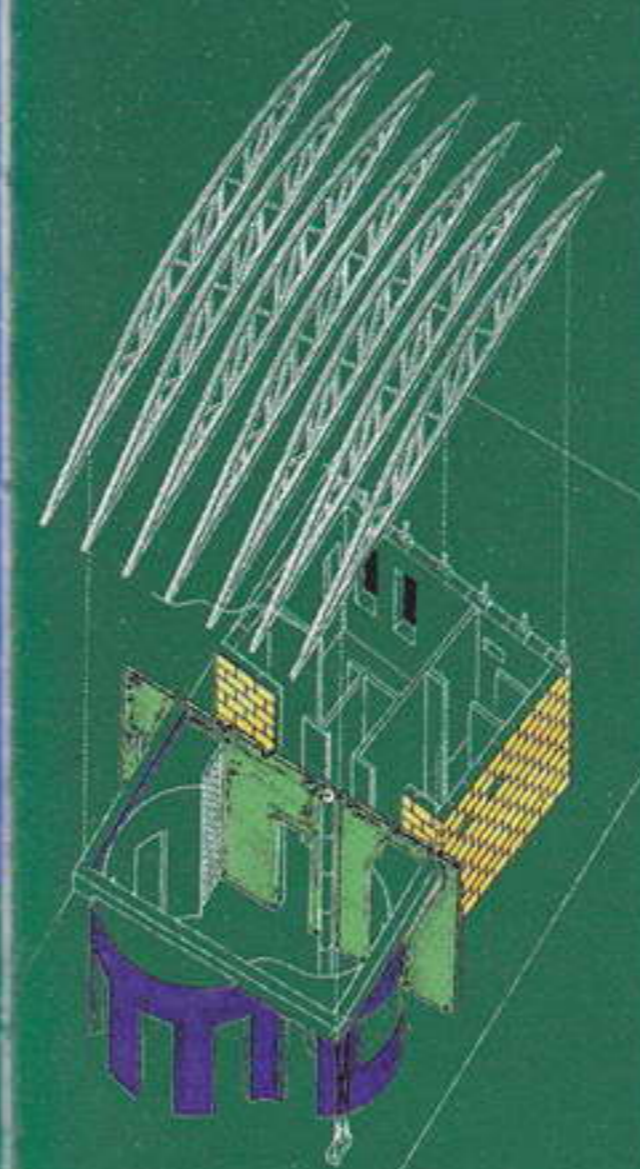
izgube ili oslabe principi Velikog Dogovora, počinje da deluje sloboda i igra čoveka, pojedinca, umetnika, autora. I onda autoritet pojedinca, kao i uvek u ovakvim situacijama počinje da uspostavlja elementarne odrednice preko kojih će Vreme postaviti matricu svoje neizvesnosti i sumnje kao preduslova vrednovanja i novog značenja.

Arhitektura kao umetnost oblikovanja prostora, nalazi se u ekstremno zahtevnom položaju. Pre svega zbog svoje simbiotičke veze između Umetnosti i pripadajuće Tehnologije, koja je definisana jednim opštim stavom promovisanim davnih dvadesetih godina ovog veka pod imenom Dizajn. Ovo pravo i obaveza da se preko ovog graditeljakog medija, praktično reflektuju i moć i snaga čitavog niza dostignutih standarda, definiše arhitekturu kao senzibilnog pokazatelja pravog stanja snage, volje, želje i mogućnosti svake, pa i ove sredine. Sunovrat društva i naroda dramatično je uništio

ekonomsku bazu ovog podneblja, pa je magična reč - Investicija, koja je logični generator svih graditeljskih planova, jednostavno nestala iz zvaničnog rečnika. Visoka finansijska frekvencija arhitektonskih objekata je dovela do brisanja, ukidanja i zaboravljanja čitavog niza velikih ideja, projekata, vizija, dogovorenih i ugovorenih gradnji. Umesto svega ovoga postali smo žrtve čitavog niza urbanofiličnih ideja, surovo obojenih dnevnim politikom.

I tako se sada i ovde prelama dvostruka nedoumica. Ona opšta, civilizacijska i kulturološka, koja se pita ŠTA, i tragedija prostora na kome živimo, koji se pita KAKO.

U tom raskoraku sudbine, umetnost Mogućeg kao da postaje opšte mesto. Održavanje visoke tenzije duha kao modela kulturološkog opstanka, jeste prostor u kome posvećeni ostavljaju tajne i kodirane poruke namenjene nekim drugim u nekim dolazećim ili paralelnim

vremenima. Važnost ovih događaja postaje dramatična, imajući u vidu količinu informacija koja nas svakodnevno zapljuskuje sa prijavom medijskog kanala. Svako delo koje se sada izdaje za svoj integritet i autorizaciju kreativnog čina, predstavlja zapravo signalno delo opstanka. Opšte pravilo vremenitih arhitekture, jeste zapravo opšti zahtev koji govori da su stvari bitne kod svakog ocenjivača govora, početak i kraj. O ideji i Detalju o želji da se krene i snazi da se započeto okonča. Sve ostalo je tehnika, umeće, rutina...

Arhitekta Mustafa Musić je za potrebe Bojana Dželebdžića, vlasnika teniskog kluba "Vračar" u Beogradu, projektovao malu klubsku zgradu koja se sastoji od kafea i upravno-servisnog dela. Sve u svemu ne više od sto kvadrata. I baš kao u pozorištu gde nema malih i velikih uloga, već postoji samo život, tako i ovaj objekat postaje mali poligon na kome se demonstriraju sve dostupne tehnike zanata, umeća i graditeljstva. Projektantski princip je slobodan, konstrukcija je drvena, enerterijer je primeren, boje su efektne.

I tako, jedna arhitektonska minijatura, jedan mali detalj jednog većeg detalja, postaje simbolička slika preko koje se prelama trenutak struke, društva i opstanka na kraju ili na početku. Sve jeste znak, a medij je poruka. Jedna sportska markacija, lokacija za vežbu, jedan teniski zid, postaje ZID, postaje osovina oko koga se gradi, postaje oslonac za krov. Zid kao ograda, kao brana, kao odbrana, kao zabrana. Zid kao metafora pregrađivanja prostora i ograđivanja teritorije, nije porušen. Oko njega je izgrađen neki sadržaj, mali, prikladan, zadat, funkcionalan, jedini moguć, baš kao i život. Zid se više ne vidi. Zid je unutar svega toga. Zid je u nama. Mi znamo da je on tu. U novoj funkciji.

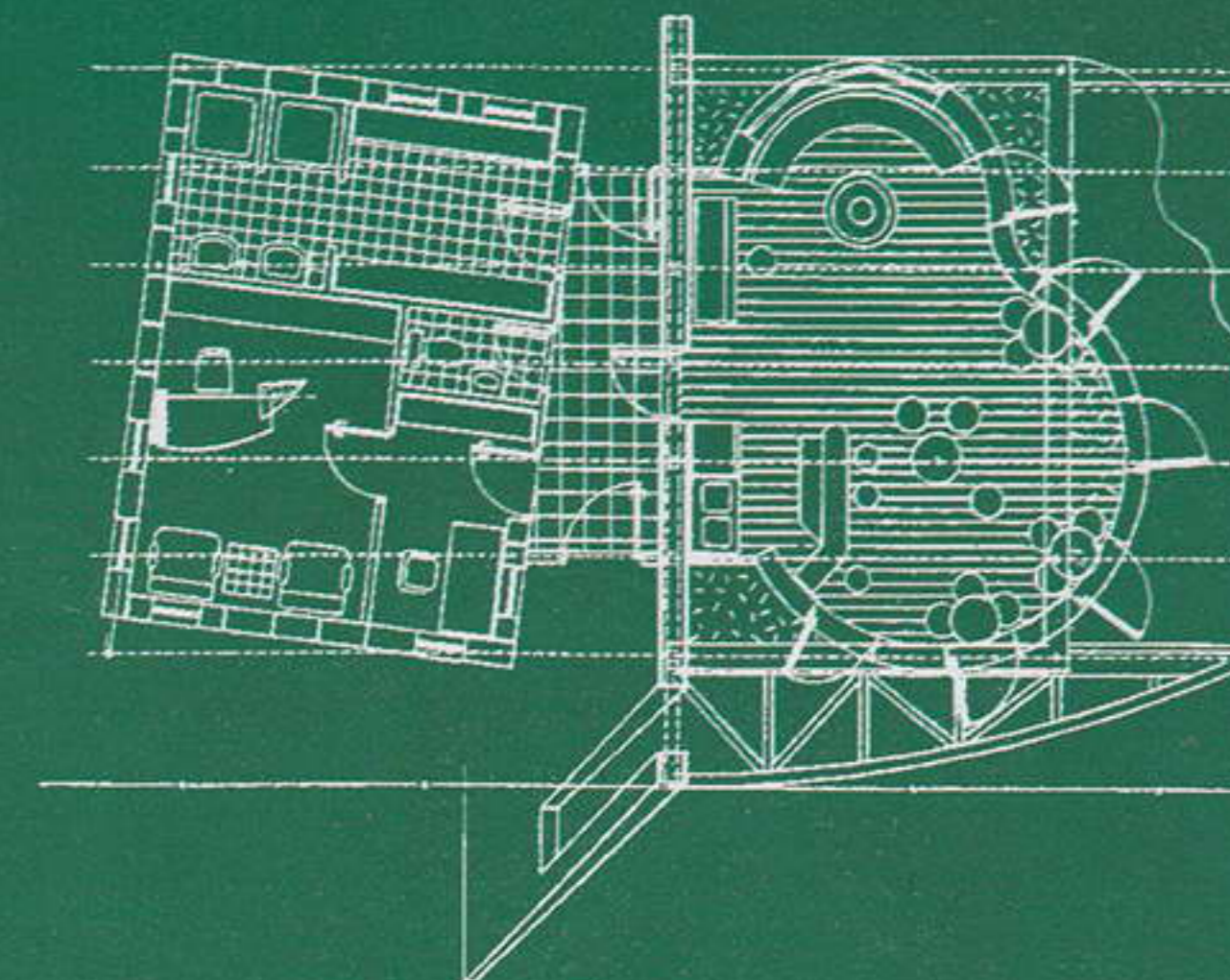
Najgora i najbolja osobina čoveka i ljudi jeste Prilagođavanje. Najgora, zato što znači pristajanje, mirenje, definisanje nove zavisnosti, zarušavanje ideja i odustajanje od velikih i malih želja. Najbolja, zato što pobeđuje Sudbinu, uspostavlja most prema novom danu i novom životu, gradi prostor za novu nadu.

U opštem haosu, mraku i konfuziji, mala svetla opstanka postaju važna. Delo arhitekta Musića jeste to.

*TENIS-KLUB "VRAČAR", BEOGRAD
AUTOR: DIPL.ING. ARH. MUSTAFA MUSIĆ
PROJEKTANTI SARADNICI: APS. ARH. ELA NEŠIĆ, APS. ARH. ROMAN VRHOVSKI
PROJEKAT I INŽENJERING:
ZENIT INŽENJERING 94/97
INVESTITOR: MONOLITH BEOGRAD
DIREKTOR BOJAN DŽELEBDŽIĆ

BORBINA NAGRADA ZA ARHITEKTURU
ZA 1997.GODINU

ZENIT
INŽENJERING

It seems that suspicion in defining the current Art in the end of this century on one, and the condition of our economy on the other hand, define the moment of our architecture. In the area in which the general civilisation and culture ask WHAT and the tragedy of the area which we live on, which asks HOW, appear as the work which, by their quality, represent the frame of some future value stencil. A small architectural detail, a club based at the tennis court, has already been awarded by the prestige Yugoslav praise, and became the polygon in which only the two things are important for marking the architecture - the idea and a detail. All the rest is a technique and routine. Belgrade architect Mustafa Musić has proved by this small example, his craft in recognition and presentation of symbols. A wall for tennis practice, becomes the foundation of the object and the main constructive element. The wall, for all of us here, has even greater meaning and consequences.

